

POINT (Promotion of Indigenous and Nature Together)

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

သတင်းစာစောင်

Volume - 4, Issue # 3 (Dec 2017)

မြန်မာနိုင်ငံက နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးစာချုပ်ကို (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR)

၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၆) ရက်နေ့မှာ

အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ပါတယ်...

ICESCR (စီး၊ လူ၊ ယဉ်)

ဒါကြောင့် ဒီစာချုပ်အကြောင်း ထိထောင်းစရာလေးတွေ ဖြစ်ဆင်ရေးထားဝေးလိုက်ပါတယ်....

(၁) နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးစာချုပ်ကို (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR) စာချုပ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန်စံညွှန်းတွေကို လေးစားလိုက်နာဖို့ ပြဌာန်းထားတဲ့ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန်စံညွှန်းတွေရှိပါတယ်။ ကြေညာစာတမ်းတခုနဲ့ စာချုပ်စာတမ်း (၉)ခု ရှိပါတယ်။

ဗာတိကာ

- (၁) စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများ ဆိုင်ရာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၀၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၆)ရက်နေ့မှာ အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ပါတယ်. . .
- (၂) ပီရူးနိုင်ငံရှိ ဝမ်ပစ်(ရ်) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကောင်းမွန်ရေးနှင့်မြေယာအခွင့်အရေးအတွက် လှုပ်ဆောင်မှု(၃) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်။
- (၄) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များ။
- (၄) Stand up for Human Rights of Indigenous Peoples
- (၅) ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ တပ်ဘန်ဝန်ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေနှင့်သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု အကြောင်းကိုလေ့လာခြင်း
- (၆) ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှုများ။
- (၇) ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ အသိပညာပေးဆိုင်ရာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ။

နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ် ပင်မစာချုပ်(၉) ခုရှိ သည့်အနက် မြန်မာနိုင်ငံဟာ စီဒေါ(အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးစာ ချုပ်)၊ စီအာစီ(ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးစာချုပ်)နှင့် စီအာပီဒီ (မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေးစာချုပ်)တို့ကို အတည်ပြုလက်မှတ် ရေးထိုးထားပြီးနောက်ပိုင်း မကြာမီ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၆)ရက်နေ့က နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင် ရာအခွင့်အရေးစာချုပ် (International Covenant on Economic Social and Cultural Rights – ICESCR) စာချုပ် ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံတ ကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးစာချုပ် (အတိုကောက် စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်)ဟာ မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ် ရေးထိုးလိုက်တဲ့ (၅)ကြိမ်မြောက် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစာ ချုပ်ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်(၁၆)ရက်နေ့ကထဲက ပဏာမလက်မှတ်ရေးထိုးထား ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်ဟာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းအပြီးတွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တဲ့ ပင်မစာချုပ်နှစ်ခုထဲက တခုဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၁၀) ရက်နေ့က အတည်ပြုပြဌာန်းခဲ့တဲ့ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစာတမ်းပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် စာချုပ်အဆင့်အဖြစ် တိုးမြှင့်ချုပ်ဆိုနိုင်ဖို့ ကြိုးပမ်းလာရင်း ပင်မစာ ချုပ်နှစ်ခုပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ ပထမတခုကတော့ နိုင်ငံတ ကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ် (Inter national Covenant On Civil and Political Rights) နဲ့ ဒုတိယတခုကတော့ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေး မှုဆိုင်ရာစာချုပ် (International Covenant of Economic, Social and Cultural Rights)တို့ဖြစ်ပါတယ်။ အပြည်ပြည်ဆိုင် ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းရဲ့ ဒုတိယအပိုင်းမှာ ပါဝင် သောအချက်တွေကို စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်မှာ ပြန်လည်ဖော်ပြထားပါ တယ်။ ဒီစာချုပ်နှစ်ခုပေါ်ပေါက် လာစေဖို့အချိန်များစွာကြာမြင့်ခဲ့ ပါတယ်။ ၁၉၆၆ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၁၆)ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံကဒီစာချုပ်နှစ်ခုကို အတည်ပြုပြဌာန်းခဲ့ပါ တယ်။ စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်ကတော့ ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ(၃)ရက် မှာ စတင်အသက်ဝင်လာခဲ့ပါတယ်။

ပင်မစာချုပ်နှစ်ခုအပြင် နောက်ထပ်ပါဝင်သော စာချုပ် တွေကတော့ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘော တူစာချုပ်ရဲ့ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်နဲ့ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူ မှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်ရဲ့ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်တခုတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ပင်မစာချုပ်နှစ်ခုကို ပြဌာန်းနိုင်ခဲ့ခြင်းက ၁၉၅၀ ခုနှစ်ကကုလသမဂ္ဂမှာ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံရေးအခွင့် အရေးများနဲ့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေး များဟာတစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်မှုရှိနေပြီး အပြန်အလှန် မှီတွယ်

လျက်ရှိသည် ဆိုတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တနည်းအားဖြင့် သက်သေပြ နေတာဖြစ်ပါတယ်။

စီးလူ့ယဉ်အခွင့်အရေးဆိုတာ ဘာလဲ။

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုတာ ဟာလူသားများရဲ့ စွမ်းရည်များ၊ အရည်အသွေးများကို အစွမ်း ကုန်မြှင့်မားစေဖို့အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ရင်းမြစ်တွေကို စနစ်တကျအသုံးပြုပြီး တဆင့်ပြီးတဆင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရတဲ့ အခွင့် အရေးများကို ဆိုလိုပါတယ်။ ဥပမာ- လူသားတို့ရဲ့ အသိဉာဏ်တိုး တက်စေဖို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ ပညာရေး၊ လူတန်းစေ့နေထိုင်နိုင် ဖို့အတွက် စားဝတ်နေရေးနဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိရေး၊ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်စေဖို့အတွက် ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေးအစရှိသည်တို့ အား ရရှိပိုင်ခွင့်ကိုဆိုလိုပါတယ်။ ဒီအခွင့်အရေးတွေကို နိုင်ငံ တော်အစိုးရက ဖြည့်ဆည်းပေးရသည့် တာဝန်ရှိသည့်အတွက် ရင်းမြစ်များလိုအပ်သလို အခြေအနေအလိုက် အဆင့်ဆင့်ဖြည့် ဆည်းပေးရတဲ့သဘောသဘာဝဖြစ်ပါတယ်။

(၂) စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်တွင် မည်သည့် အခွင့်အရေးများ ပါဝင်ပါသလဲ။

စီးလူ့ယဉ်စာချုပ်မှာ အပိုဒ်ပေါင်း(၃၀)ပိုဒ်ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီစာချုပ်မှာပါတဲ့အပိုဒ် (၁)၊ (၃)နဲ့ (၅)တို့ဟာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံ ရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်မှာပါတဲ့ အပိုဒ်တွေနဲ့ ထပ်တူနီးပါး ဆင်တူပါတယ်။

စာချုပ်နှစ်ခုစလုံးရဲ့ အပိုဒ် (၁)မှာ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက် (Self Determination) ကို လူတိုင်းအခွင့်အရေးအဖြစ် ဖော်ပြ ထားပါတယ်။ လူသားတိုင်းဟာ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိပြီး သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းကို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိကြောင်းနဲ့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိကြောင်း ဆိုထားပါတယ်။

စာချုပ်နှစ်ခုစလုံးရဲ့ အပိုဒ်(၃)မှာတော့ အမျိုးသားနဲ့ အမျိုးသမီးတို့ကို ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ လူ့အခွင့်အရေးအားလုံးကို တန်းတူခံစားခွင့်ရှိအောင် အစိုးရက လုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဟု ဖော် ပြထားပါတယ်။

စာချုပ်နှစ်ခုစလုံးရဲ့ အပိုဒ် (၅) တွင် စာချုပ်တွေမှာ ပါဝင် တဲ့ အခွင့်အရေးတွေအပေါ် ဖိနှိပ်ချိုးဖောက်မှုတွေ၊ လွှဲမားစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုလုပ်ဆောင်မှုတွေ၊ ကန့်သတ်မှုတွေကနေ ကာကွယ် ပေးဖို့ ရေးသားထားပါတယ်။

အပိုင်း (၁) လူတိုင်းကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ လူတိုင်းသည် နိုင်ငံရေးအဆင့်အတန်းအပါအဝင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုင်း (၂) စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတွင်ရှိသော ရင်းမြစ်များအား အစွမ်းကုန်အသုံးပြု၍ ယခုစာချုပ်တွင်ပါသော အခွင့်အရေးများကို အမြင့်မားဆုံးသို့ တဖြည်းဖြည်းရောက်ရှိခံစားနိုင်အောင် အဆင့်ဆင့်လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၃) စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ခွဲခြားခြင်းမရှိစေဘဲ ယခုစာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးများကို ကျား/မ မရွေးတန်းတူခံစားခွင့်ရရန်အာမခံပေးရမည်။

အပိုင်း (၄) အစိုးရအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီလူတောင်ရှိ အများအကျိုးအတွက် ရှေးရှု၍ အချို့အခွင့်အရေးများအား သင့်လျော်သလို ကန့်သတ်ထားနိုင်သည်။

အပိုင်း (၅) စာချုပ်ပါအခွင့်အရေးများကို ပျက်စီးစေလိုသောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤစာချုပ်ကို နည်သည့် လူတစ်ဦးကဖြစ်စေ၊ အုပ်စုတစ်စုကဖြစ်စေ၊ အစိုးရဖြစ်စေ မပြုလုပ်ရ။

အပိုင်း (၆) လူတိုင်းသင့်တင့်သောလစာဖြင့် အလုပ်လုပ်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုင်း (၇) လူတိုင်းသင့်တင့်လုံခြုံသော လုပ်ငန်းခွင်ရရှိခွင့်ရှိသည်။ အလုပ်ရှင်က ကြောင်းကျိုးမဲ့ အလုပ်မှထုတ်ပစ်ခြင်းနှင့် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းတို့ကို ကာကွယ်ပေးရန် အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိသည်။ အမျိုးသမီးအလုပ်သမားများအတွက် အမျိုးသားများထက် မနိမ့်ကျသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများကို အာမခံရန်လဲ အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိသည်။

အပိုင်း (၈) လူတိုင်းအလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခွင့်၊ ဆန္ဒပြခွင့်၊ နိုင်ငံတကာအလုပ်သမားအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုင်း (၉) လူမှုဖူလုံရေး အခွင့်အရေးများကို ခံစားခွင့်ရှိရမည်။ ထိုလူမှုဖူလုံရေးအခွင့်အရေးများအတွက် ဆေးဝါးကုသပိုင်ခွင့်၊ လစာနှင့် ဆေးခွင့်၊ သားဖွားခွင့်၊ အာမခံ၊ အသက်အာမခံ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုအာမခံ၊ မတော်တဆဒဏ်ရာရမှုအာမခံ၊ အလုပ်မှထုတ်ပစ်ပါက လျော်ကြေးငွေအာမခံ၊ မိသားစုအာမခံတို့ အကြံပေးနိုင်သည်။

အပိုင်း (၁၀) မိသားစုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုကို အစိုးရက တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ပေးရမည်။ အလုပ်လုပ်သူမိခင်များနှင့် ကလေးများအားစောင့်ရှောက်ရေးတို့ကို အစွမ်းကုန်ကာကွယ်ပေးရမည်။ အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုသည့် ကလေးအသက်အရွယ်ကို ကန့်သတ်သတ်မှတ်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၁၁) လုံလောက်မှုတသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိရေးအတွက် အစိုးရက လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။ လုံလောက်မှုတသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိရေးအတွက် လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် တိုးတက်ကောင်းမွန်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်း၏ လုံလောက်သော အစားအစာ၊ အဝတ်အစား၊ နေထိုင်စရာ အိမ်ယာစီမံကိန်းတို့ အကြံပေးနိုင်သည်။

အပိုင်း (၁၂) လူထု၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးကို အမြင့်မားဆုံးနှင့် အဖြစ်နိုင်ဆုံးဖြည့်ဆည်းပေးရန် အစိုးရတွင်တာဝန်ရှိသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများတွင် လုံခြုံပြီး ကျန်းမာရေးရှုထောင့်နှင့် ကိုက်ညီသော ပတ်ဝန်းကျင်ရရှိရေးအချက်လည်း အကြံပေးနိုင်သည်။

အပိုင်း (၁၃) ကျား၊မ၊ အသက်အရွယ်၊ ကိုယ်အင်္ဂါ၊ ချို့ယွင်းအားနည်းသူ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ရင်သွေးများ၊ လူမျိုးစု၊ ဘာသာရေးလူနည်းစုတို့မှ ကလေးငယ်များအားလုံးအပါအဝင် လူတိုင်း ပညာသင်ကြားခွင့်ရှိရမည်။ အနိမ့်ဆုံးမူလတန်းပညာကို အခမဲ့ဖြစ်ရမည်။

အပိုင်း (၁၄) ထိုသို့ မူလတန်းပညာအခမဲ့ဖြစ်စေရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် စီမံကိန်းများကို ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုင်း (၁၅) ယဉ်ကျေးမှုဘဝထဲတွင် လူတိုင်းပါဝင်ခွင့်သာမက ခေတ်မှီသိပ္ပံပညာ၏ တိုးတက်မှုအကျိုးကျေးဇူးများတွင် ပါဝင်ခံစားခွင့်တို့ရှိသည်။ လူတိုင်းတယောက်၏ သိပ္ပံပညာ၊ စာပေ၊ အနုပညာထူးချွန်မှုအပေါ် စိတ်ပိုင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကာအကွယ်ပေးမှုတို့ကိုလဲ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လုပ်ဆောင်ပေးရမည်။

အပိုင်း (၁၆-၃၀) ကတော့ စာချုပ်ကော်မတီရဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံက နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ (စီးလူယဉ်) ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၆) ရက်နေ့မှာ အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ပါတယ်...

(၃) စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အစည်းအရောက်များ သဘောတူစာချုပ်ကို ဘယ်လိုနည်းဖြင့် စောင့်ကြပ်ပါသလဲ။

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အစည်းအရောက်များ သဘောတူစာချုပ်တွင်ပါဝင်သော အချက်များအား စောင့်ကြပ်သောကော်မတီမှာ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးကောင်စီက ၁၉၈၅ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့အစည်းအရောက်ကော်မတီ(Committee on Economic, Social and Cultural rights)ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုကော်မတီမှာ ကော်မတီဝင် (၁၈)ဦး ပါဝင်ပါ တယ်။ ဒီကော်မတီဝင်တွေကို စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရပြီး လွတ်လပ်ကျွမ်းကျင်သောသူများဖြစ်ရပါမယ်။ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြုသောသူများမဖြစ်ရပါ။ ကော်မတီဝင် (၁၈)ဦးကို (၄)နှစ်တကြိမ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပေမဲ့ ကော်မတီတစ်ဦးချင်း သက်တမ်းကုန်ဆုံးချိန်မတူညီကြပါ။ (၁၀)ဦးအနက် (၁၅)ဦးကို အာဖရိက၊ အာရှ၊ အရှေ့ဥရောပ၊ လက်တင်အမေရိကနဲ့ အနောက်ဥရောပတို့က အညီအမျှရွေးချယ်ပြီး ကျန်သုံးဦးကိုတော့ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံထဲက ဒေသအလိုက် ထပ်မံရွေးချယ်ပါတယ်။

ထိုကော်မတီ ကနေပြီးစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက စာချုပ်ပါအချက်တွေကို မည်ကဲ့သို့ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေသည်ကို စောင့်ကြပ်လေ့လာပါတယ်။ တစ်နှစ်ကို သုံးပတ်တွေဆုံပြီး အစည်းအဝေးကျင်းပပါတယ်။

နိုင်ငံတနိုင်ငံဟာ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာပြီး (၂)နှစ်အတွင်းကော်မတီထံ ကနဦးအစီရင်ခံစာကိုတင်သွင်းပြီး ပုံမှန်အစီရင်ခံစာကို (၅) နှစ်တကြိမ် တင်သွင်းရပါတယ်။

အစီရင်ခံစာတွင် စာချုပ်ပါအချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာမှာ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် အားပေးနေသည်ကို အစီရင်ခံရပါတယ်။ အများအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ ဓနရင်းမြစ်ကို အကြောင်းပြတတ်လေ့ရှိပါတယ်။

ကော်မတီဝင်များဟာ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက တာဝန်ကျတဲ့အတိုင်း အလှည့်ကျ အချိန်မှန်မှန်တင်သွင်းလာတဲ့စာချုပ်ပါအချက်များနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘယ်လိုတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်နေကြောင်းကို ဖော်ပြထားတဲ့အစီရင်ခံစာတွေကို လေ့လာသုံးသပ်ပါတယ်။ ဒီလိုလေ့လာစဉ်အတွင်း သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ

ရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်လဲရှိနေရပြီး ကော်မတီအနေနဲ့ နောက်ထပ်မံသိရှိလိုတဲ့အချက်တွေရှိနေရင် ဒီကိုယ်စားလှယ်ကိုမေးမြန်းရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကော်မတီဟာဒီသက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံရဲ့ အကြောင်းအရာ တစုံတခုနဲ့ပတ်သက်ပြီး အထူးကျွမ်းကျင်မှုရှိတဲ့ ကုလသမဂ္ဂအထူးပြု အေဂျင်စီတွေထံမှလဲ လိုအပ်တဲ့အချက်အလက်တွေကို မေးမြန်းစုံစမ်းနိုင်ပါတယ်။ ဒါတင်မကဘဲ ကော်မတီကသိလိုတဲ့စာချုပ်ပါအကြောင်းအရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခြားအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့များကိုလဲ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းရန် သို့မဟုတ် နှုတ်ဖြင့်အစီရင်ခံရန် ဖိတ်ကြားနိုင်ပါသေးတယ်။ တကယ်လို့ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံက လိုအပ်တဲ့ နောက်ဆက်တွဲ အချက်အလက်တွေကို တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိရင်ကော်မတီအနေနဲ့ လိုအပ်တဲ့ ဆန်းစစ်မှုများ၊ အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီများ၊ အကြံပေးချက်များ ပံ့ပိုးနိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးပါဝင်တဲ့ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကိုထိုနိုင်ငံအတွင်းလေ့လာဖို့ စေလွှတ်ခြင်းကိုလက်ခံရန်အတွက် ထိုအစိုးရကို ပန်ကြားနိုင်ပါတယ်။

“ နိုင်ငံတနိုင်ငံဟာစာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာပြီး (၂)နှစ်အတွင်း ကော်မတီထံ ကနဦးအစီရင်ခံစာကိုတင်သွင်းပြီး ”

ကော်မတီဟာနိုင်ငံအသီးသီးရဲ့ အစီရင်ခံစာတွေအပေါ် မိမိတို့ရဲ့ သုံးသပ်တွေ့မြင်ချက်တွေနဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီထံမှာ နှစ်စဉ်အစီရင်ခံ တင်ပြရပါတယ်။ ဒီအစီရင်ခံစာမှာ စာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးတွေကို လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ရာမှာ ကြုံတွေ့ရသည့်အချက်များ၊ အခက်အခဲများနဲ့ ရှေ့ဆက်အကြံပြုချက်များလဲ ပါဝင်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒီအချက်များဟာ အများပြည်သူတွေကို အသိပေးရမဲ့ အရေးကြီးသောအချက်များဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကော်မတီဟာ လူတိုင်းတယောက်ချင်းက မိမိနိုင်ငံအစိုးရအပေါ်စာချုပ်ပါအခွင့်အရေးတွေကို ချိုးဖောက်နေကြောင်း တိုင်ကြားမှုနဲ့ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တနိုင်ငံအပေါ် အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံက တိုင်ကြားမှုကို လက်မခံပါ။

(၄) နိုင်ငံတကာစာချုပ်တွေကို လက်မှတ်ထိုးခြင်းအဆင့်ဆင့်

နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်တွေကို လေးစားလိုက်နာရန် ကတိပြုသည့်အနေဖြင့် လက်မှတ်ထိုးမည်ဆိုပါကအဆင့်နှစ်ဆင့်ရှိပါတယ်။ ပထမအဆင့်မှာ ပဏာမလက်မှတ်ထိုးခြင်း (Sign) အဆင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်ဟာ စာချုပ်ပါအချက်များကို လိုက်နာဖို့ စိတ်ဝင်စားသည့်သဘောဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာချုပ်ပါအချက်တွေနဲ့ နိုင်ငံတော်ရှိ ဥပဒေများ၊ ပေါ်လစီများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို

ကိုက်ညီအောင် ပြင်ဆင်သင့်သည်များကို ပြင်ဆင်ပါမည်ဟု ပဏာမကတိပြုခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအဆင့်လက်မှတ်ထိုးထားတဲ့နိုင်ငံဟာ စာချုပ်ကော်မတီထံမှာ အစီရင်ခံစာ တင်ပြရန်မလိုသေးပါ။

ဒုတိယအဆင့်ကတော့ အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးခြင်း **(Ratify)**ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအဆင့်လက်မှတ်ထိုးပါက ထိုနိုင်ငံသည် စာချုပ်ပါအချက်များကို လေးစားလိုက်နာပါမယ်လို့ နိုင်ငံတကာမှာကတိပြုလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုလက်မှတ်ထိုးပြီးပါက သတ်မှတ်ထားသည့်အချိန်ကာလအတိုင်း ကော်မတီထံမှာ အစီရင်ခံစာတွေကို ပုံမှန်တင်သွင်းရပါတယ်။ ကော်မတီရဲ့ သုံးသပ်မှုတွေကို ခံယူရပါတယ်။ ကော်မတီက ထုတ်ပြန်တဲ့အကြံပြုချက်တွေအတိုင်း နိုင်ငံတော်မှာ ကြိုးစားအကောင်အထည်ဖော်ဖို့တာဝန်ရှိပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံက စီးလူယဉ်စာချုပ်ကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်တာဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီစာချုပ်မှာပါတဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို လေးစားလိုက်နာဖို့ ဥပဒေအရ ကတိပြုရာရောက်ပါတယ်။ ၂၀၁၇ နှစ် အောက်တိုဘာလအထိ စီးလူယဉ်စာချုပ်ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးထားတနိုင်ငံပေါင်း (၁၆၆)နိုင်ငံရှိပါတယ်။

ခြွင်းချက်ထား လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း ဆိုတာဘာလဲ။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် သဘောတူစာချုပ်မှာပါဝင်တဲ့ အချက်အလက်အပိုင်းတွေကို နှစ်သက်ပေမဲ့စာချုပ်မှာ ပါဝင်တဲ့ အချို့အပိုင်းတွေကို လက်ရှိတွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရန် ခက်ခဲနေပါက သို့မဟုတ် ထိုအပိုင်းပါအချက်ကို မလိုလားပါက ထိုအပိုင်းကို ချန်လှပ်ပြီး လက်မှတ်ထိုးနိုင်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး လက်မှတ်ထိုးခြင်းကို ခြွင်းချက်ထား လက်မှတ်ထိုးခြင်း **(Reservation)**ဟု ခေါ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုခြွင်းချက်ထား လက်မှတ်ရေးထိုးတာမျိုးကို အကန့်အသတ်နဲ့သာ လုပ်ဆောင်ရန်၊ မည့်သည့်အတွက်ကြောင့် ဒီလို ခြွင်းချက်ထားလက်မှတ်ရေးထိုးရတာကို သေချာစွာ ရှင်းလင်းဖော်ပြရန် ကုလသမဂ္ဂက နိုင်ငံများကိုပန်ကြားထားပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ခြွင်းချက်ထား လက်မှတ်ထိုးသည့်အခါမှာ ခြွင်းချက်ထားမှုဟာ တိကျရှင်းလင်း ရမှာဖြစ်သလို စာချုပ်ရဲ့ ရည်မှန်းချက် ရည်ရွယ်ချက်တို့နဲ့လဲ မကွဲလွဲရန်လိုပါတယ်။

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံသည် စာချုပ်ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးတဲ့ အချိန်မှာသာ ခြွင်းချက်ထားလက်မှတ်ထိုးရတဲ့ အကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောပြတာတွေ၊ သက်ဆိုင်ရာအပိုင်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ မိမိအစိုးရရဲ့ ရပ်တည်ချက်ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုတာတွေအားလုံးကို ရှင်းလင်းပြောကြားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ။

ထိုအပိုင်းမှာ ပါဝင်တဲ့အချက်တွေကို ဘယ်လိုလုပ်ဆောင်မလဲ ဒါမှမဟုတ် ဒီအပိုင်းနဲ့ပတ်သက်လို့ ဘယ်လိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမယ်ဆိုတာကို သေသေချာချာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရပါတယ်။ ခြွင်းချက်ထား လက်မှတ်ထိုးမယ် ဒါမှမဟုတ် မိမိအစိုးရရဲ့ ရပ်တည်ချက်အမြင်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရှင်းပြမည်ဆိုရင် အခြားအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတွေကို မည်သည့်အပိုင်းကို လက်မခံကြောင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူကြောင်း သေသေချာချာ စာဖြင့်ရှင်းလင်းရေးသားပေးပို့ရပါတယ်။ ဒါ့အပြင်မိမိတို့ ရပ်တည်ချက်အမြင်များကို ဘာကြောင့် ယခုကဲ့သို့ သဘောထားရကြောင်းကို ရှင်းပြရပါတယ်။ အကယ်၍ခြွင်းချက်ထားတဲ့ သို့မဟုတ် ရပ်တည်ချက်အမြင်ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုတဲ့အချက်ဟာ စာချုပ် ရည်မှန်းချက်၊ ဦးတည်ချက်ကို မသွေဖီသည့်အပြင် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် တခြားနိုင်ငံများက ကန့်ကွက်မှုမရှိလျှင် ထိုအချက်များကို လက်ခံပြီး မှတ်တမ်းတင်ရပါတယ်။

စီးလူယဉ်စာချုပ်ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးတဲ့ အချိန်မှာ မြန်မာအစိုးရက စာချုပ်ပါ အပိုင်း(၁) နဲ့ပတ်သက်ပြီး အယူအဆကို တင်ပြထားတာ သတိပြုရပါမယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဟာ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ဝီယင်နာကြေညာစာတမ်းကို လက်ခံပေမဲ့ ဒီစာချုပ်မှာပါတဲ့ “ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ” ဆိုတာ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိပါးမဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်မျိုးကို မဆိုလိုကြောင်း သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ၂၀၀၈ခု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ထိပါးအောင် အသုံးချခြင်းမျိုးမဟုတ်သော လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

source :
ဆရာ ဦးအောင်မျိုးမင်း
(facebook)

ပီဂူးနိုင်ငံရှိ ဝမ်းပစ်(ရှ်) ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကောင်းမွန်ရေးနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးအတွက် လုပ်ဆောင်မှု

ဆလိုင်း လိန်းဟွန်း
မီဂူး - ရိုးရာဝန်းကျင်မြင့်တင်ရေးအဖွဲ့

photo : ling Houg (POINT)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်လွတ်လပ်သော လူမျိုးများဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ပြောင်းလဲလာသော ကမ္ဘာကြီးတွင် ကိုလိုနီနိုင်ငံများတည်ထောင်လာခြင်းနှင့်အတူ နိုင်ငံများ စုစည်းတည်ဆောက်လာခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ရပ်တည်လာကြရပါသည်။ နိုင်ငံများ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် သွပ်သွင်းလာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံအသီးသီးရှိ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအများစုသည် ၎င်းတို့၏ ဓလေ့အရ နေထိုင်ခွင့်၊ အုပ်ချုပ်စီမံခွင့်၊ ဆုံးဖြတ်ခွင့်များကို ဆုံးရှုံးလာကြရပြီး နိုင်ငံ၏ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများ၏ လွှမ်းမိုးမှုများကို ခံလာရပါသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသား များ၏အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများကာကွယ် ပေးထားမှုအမှာ အလွန်ပင်နည်းပါးလှပါသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများသည် သစ်တော၊ သယံဇာတများ ပေါများသော နေရာများတွင် အဓိကအားဖြင့်နေထိုင်ကြပြီး သစ်တောနှင့် သယံဇာတကို အနည်းဆုံး အသုံးပြုနေသူများဖြစ်သည်။ သို့သော် စီးပွားရေးတိုးတက်လာမှုနှင့်အတူ နိုင်ငံအစိုးရများ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကြောင့် အခွင့်အရေးများကာကွယ်ပေးခြင်းမရှိသည့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တော၊ ရေနှင့် သယံဇာတများ ဆုံးရှုံးနေကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မိမိတို့၏ သယံဇာတများနှင့် ပတ်သက်သောရပိုင်ခွင့်များအတွက် လုပ်ဆောင်လာကြပါသည်။

ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အတွက်လုပ်ဆောင်နေသော ပီဂူးနိုင်ငံမှ လူမျိုးတစ်စု၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ ၎င်းလူမျိုးစုမှာ ဝမ်းပစ်(ရှ်) (Wampis)လူမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဝမ်းပစ်(ရှ်) လူမျိုးများသည် လွန်ခဲ့သော ၂နှစ်တွင် လွတ်လပ်သော လူမျိုး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သော လူမျိုးအဖြစ် ကြေငြာထားသည်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ၎င်းတို့ဒေသရှိ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးရန်နှင့် သယံဇာတများကို အလွန်အကျွံထုတ်ယူခြင်းမှ ကာကွယ်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဖော်ဆောင်ရန် ပီဂူးအစိုးရကို တောင်းဆိုရန်ဖြစ်သည်။ ဝမ်းပစ်(ရှ်)လူမျိုးပိုင်သော ဒေသများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်ခြင်းနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု(FPIC)

ကို လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် သဘာဝထိခိုက်ပြီး၊ လူမျိုးစုများကို ထိခိုက်စေမည့် ရေနံ၊ သတ္တုတူးဖော်မှုများ၊ သစ်ခိုးထုတ်ခြင်းနှင့် ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးခြင်း စသည်တို့ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။

ဝမ်းပစ်(ရှ်) လူမျိုးစုသည် ပီဂူးနိုင်ငံ၏မြို့တော် လီမာမြို့နှင့် မိုင်ပေါင်း ၉၃၂ မိုင် အကွာအဝေးတွင်ရှိသော လီယိုစန်တီကိုနှင့် မိုရိုနာ ရေထွက်ဧရိယာဒေသတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀ခန့်က နေထိုင်လာခဲ့ကြပါသည်။ Forest Peoples Programme၏ ဖော်ပြချက်အရ လူဦးရေ ၁၅၀၀၀ခန့်ရှိပါသည်။

ပီဂူးနိုင်ငံ မက်ဒရီဒီရော့(စ်) တွင်ရှိသော မက်ဒရီဒီရော့(စ်) ဒေသခံများ အဖွဲ့အစည်း ရုံးတွင်သွားရောက်လည်ပတ်စဉ်

ဝမ်းပစ်(ရှ်)လူမျိုးများသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများဖြစ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်သော လူမျိုးအဖြစ် တည်ထောင်ကာ ရေနံကုမ္ပဏီများ၏ ၎င်းတို့မြေယာအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ပြန်လည်တိုက်ခိုက်လာကြသည်။

မတ်လ ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ပီဂူးအစိုးရမှ ခွင့်ပြုချက်ပေးထားသော ရေနံကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသား အစိုးရ၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်မပါပဲ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခွင့်မရှိကြောင်း စတုတ္ထအကြိမ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရားရုံးတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသား အစိုးရ - ဝမ်းပစ်(ရှ်) - လူမျိုး၏ ကြီးမားသောအောင်ပွဲဖြစ်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီမှာ ငှာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးဝမ်းပစ်(ရှ်) လူမျိုးစုနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး သဘောတူညီချက်မရမီ ရပ်တန့်ထားရသည်။ ပီရူးအစိုးရမှ ဝမ်းပစ်(ရှ်) အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သဘောမတူပါက ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ အနေဖြင့် တရားရုံးသို့ တိုင်ကြားနိုင်သည်။ ဝမ်းပစ်(ရှ်) ငှာနေတိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ ဖြေကြားချက်မှာ ဝမ်းပစ်(ရှ်)လူမျိုးစုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်းရှိ သယံဇာတများကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ကောင်းမွန်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ကြောင်းကို ပီရူးအစိုးရသာမက အခြားသောဒေသမှလူများအား သက်သေပြနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသ၏သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် ဒေသ၏နယ်နိမိတ် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းမြေပုံကို အခြေခံပြီး သယံဇာတများမည်သို့စီမံခန့်ခွဲမည်၊ ရေရှည်တည်တံ့အောင်ထိန်းသိမ်းမည်ကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲနေကြမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း ဝမ်းပစ်(ရှ်)ငှာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကဲ့သို့သော ကိုယ်ပိုင်ဒေသ၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရိုးရာဓလေ့များပိုင်ဆိုင်ကြသည့် လူမျိုးစုများစွာ အခြေချနေထိုင်သော နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းငှာနေတိုင်းရင်းသားများသည်လည်း မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သော နယ်မြေနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့်များဆုံးရှုံးနေရပြီး ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများနှင့် အခြားသောဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းကြီးများကြောင့် များစွာပျက်စီးဆုံးရှုံးနေရပါသည်။ ထို့အပြင် အမျိုးမျိုးသော တွန်းအားများကြောင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုများမှူးမှိန်လာခြင်းနှင့် အတူသစ်တောများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် အခြားသောသယံဇာတများ

ကိုလည်း တဖြည်းဖြည်းပျက်စီး ပျောက်ကွယ်လာသည်ကို တွေ့နေရပါသည်။ သစ်တော၊ သယံဇာတများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် အများဆုံးလုပ်ဆောင်နိုင်သည်မှာ သစ်တောမှီခိုလျက် ရှိကြသော ဒေသခံများဖြစ်ပါသည်။

ဒေသခံများအနေဖြင့် မိမိတို့နေထိုင်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သစ်တောများ၊ သယံဇာတများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ အချိန်တိုအတွင်း ပျက်စီးမသွားပဲ ရေရှည်တည်တံ့ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်အတွက် ကျေးရွာအခြေပြုသစ်တောနှင့် သယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်များ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံပြည်သူများသည်လည်း မိမိတို့သည် သစ်တောနှင့် သယံဇာတများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထိန်းသိမ်းနေကြောင်း သေချာစေရန်လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဒေသ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သည့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အခြားတဖက် တွင်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် ဒေသအခြေပြုသဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တော၊ သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲရေး ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ထောက်ပံ့ခြင်း၊ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန် အလွန်ပင်အရေးကြီးပါသည်။

ထို့အပြင် ပီရူးနိုင်ငံ ဝမ်းပစ်(ရှ်)လူမျိုးစုကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် ငှာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ပီရူးအစိုးရကဲ့သို့ အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များ

သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ၁၈၉ နိုင်ငံမှ ခေါင်းဆောင်များသည် ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက် (MDGs)ကို သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပုံစံအမျိုးမျိုးကို နိုင်ငံတိုင်း၏ အစိုးရများမှ အဆုံးသတ်ချင်ခဲ့ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်စုနှစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်ဟု ခေါ်ဆိုသည့် ရည်မှန်းချက် (၈)ခုကိုချမှတ်ကာ ၁၅နှစ်အတွင်း အဆိုပါရည်မှန်းချက်များသို့ ရောက်ရှိအောင်မြင်စေမည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များသည် ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက်ကို အခြေခံပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခဲ့သော ရည်မှန်းချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ထို စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရည်မှန်းချက်သည် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်(၁၇)ချက် ရည်မှန်းချက်(၁၆၉)ချက်ပါဝင်သည်။ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာမြေကြီးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုများကို အဆုံးသတ်ရန်၊ လူသားများ ငြိမ်းချမ်း၊ သာယာဝပြောရေးကို ခံစားရစေရန် သေချာစေချင်သော

ရည်ရွယ်ချက်များဖြစ်ပါသည်။ ထောင်စုနှစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်မှာ မအောင်မြင်ခဲ့သော၊ မပါဝင် မပြီးမြောက်ခဲ့သောအရာများကို ဖြည့်ဆည်းရင်း စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ(SDGs)ကို လုပ်ဆောင်လာကြပါသည်။ ယခု ဒီစဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များမှာ အဓိကကျသောအုပ်စု (၉)စု ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအထဲတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ ညီ နှိုင်းတိုင်မပြည့်စုံစဉ်များတွင်လဲ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကို အခွင့်အရေးရပိုင်ခွင့်ရှိသူများအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်စေပါသည်။ ၎င်း SDGs တွင်ပါဝင်သော(၁၇)ချက်နှင့် UNDRIPဟုခေါ်သော ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြေငြာစာတမ်းတွင် ပါဝင်သော (၄၆)ချက်တွင် တူညီသောအဓိပ္ပါယ်ချိတ်ဆက်မှုသည် သုံးပုံတစ်ပုံထက် သာလွန်နေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ SDGsကို ဖော်ဆောင်အောင်မြင်နိုင်ဖို့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခန်းကဏ္ဍဟာလဲ အရေးပါလှပါသည်။ ယခုဆိုလျှင်မည့်သည့် ကိစ္စရပ်များကို လုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက အစိုးရတိုင်းအနေဖြင့် ထိုSDGsနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိမရှိကို အမြဲချိန်ဆနေဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

နော်ဒင်မိုးအေး - ဝိုင် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

၁ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု ပပျောက်ရေး	၂ ဝတ်မှုတ်ခေါင်းပါးမှု မရှိရေး	၃ ကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရေး	၄ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ပညာရေးရရှိရေး	၅ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ပညာရေးရရှိရေး
၆ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေနှင့် မိလ္လာစနစ်ရရှိရေး	၇ လူတိုင်းလက်လှမ်းမီမှုရှိပြီး သန့်ရှင်းသော စွမ်းအင်ရရှိရေး	၈ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အလုပ်အကိုင်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုရရှိရေး	၉ စက်မှုလုပ်ငန်းဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံမြှင့်တင်ရေး	၁၀ မညီမျှမှုများ လျော့နည်းသွားစေရေး
၁၁ ရေရှည်တည်တံ့သောမြို့ပြဒေသများနှင့် ကျေးလက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ထူထောင်ရေး	၁၂ တာဝန်သိသော စားသုံးမှုပုံစံ ဖြစ်ပေါ်စေရေး	၁၃ ရာသီဥတုထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရေး	၁၄ ရေအောက်သက်ရှိလောက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး	၁၅ မြေပေါ်သက်ရှိလောက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး
၁၆ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တရားမျှတမှု တည်ဆောက်ရေး	၁၇ ရည်မှန်းချက်များ အားလုံးအတွက် မိတ်ဖက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး	<p>စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်များ</p> 		

credit : UNDP(twitter)

Stand up for Human Rights of Indigenous Peoples

Statement of Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP)* for Human Rights Day 2017

Despite the adoption of Universal Declaration of Human Rights on 10 December 1948, violations against human rights remain unabated and for indigenous peoples, we continue to face the systemic, structural and cultural barriers. Our rights were finally recognized through the adoption of the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples (UNDRIP) in 2007 after more than half a century after the adoption of UDHR.

But these advancements in international human rights standards for indigenous peoples have not led to effective legal protections at country level in most Asian States. Indigenous communities continue to face daunting human rights challenges even to this very day. Even more concerning, indigenous peoples' human rights defenders (IPHRDs) are facing significant risks and reprisals, including on their lives when they speak up against violations of their rights. In 2016 alone, nearly 150 indigenous rights defenders were killed trying to protect their ancestral lands.^[1] Currently, many cases of killings of IPHRDs across Asian countries remain unsolved. In February 2017, an indigenous Lumad leader, Renato Anglao, was shot dead in front of his wife and child. That was already the third recorded killing of indigenous Lumad leaders in the Philippines in 2017 in relation to palm oil plantations and mining operations. In March, Chayaiphum Pasae, a Lahu youth activist of Thailand, who was engaged in promoting rights of indigenous communities to citizenship, education and healthcare, was shot dead by Thai military for alleged drug possession. In April, indigenous Jumma student activist of Chittagong Hill Tracts, Romel Chakma died after reportedly being tortured by Bangladesh Army.

Killings and disappearances are not only the threats against indigenous human rights defenders, including community leaders and activists. There are large number of indigenous human rights defenders across Asia who are criminalized, jailed, tortured, harassed, threatened and face other reprisals for legitimately defending their rights and those of the communities. Lack of understanding and recognition of indigenous rights also result in those defenders not being acknowledged accordingly. Their remote geographical location away from the watchful eyes of organizations in the cities and differences in language, culture and worldviews add to the challenges.^[2]

Among those facing threats and reprisals are also indigenous women human rights defenders (IWHRDs). Five women human rights defenders belonging to

organizations in Cordillera people's movement in the Philippines, who are currently facing trumped charges for alleged association with Communist rebels, is a recent case in point.^[3] In many struggles where IWHRDs confront corporate and State power, they become the target of grave gender-based violence and threats ranging from sexual harassment to exclusion from decision-making processes, smear campaigns to criminalization and assassinations.

Challenges remain and rapidly emerging as indigenous peoples are becoming more aware of their rights and continue to strengthen their solidarity and struggle for the recognition and protection of their rights. Due to lack of proper recognition of indigenous peoples' rights, particularly land rights, many Asian governments continue to fail in bringing justice to the families of the IPHRDs targeted of State reprisals.

Together with more than 370 million indigenous peoples worldwide, AIPP remains strongly committed to strive for the realization of indigenous peoples' human rights as stated in the UDHR and UNDRIP, among other international human rights instruments and standards, without leaving anyone behind. Further, through the Land Rights Now! campaign, AIPP, along with nearly 600 organisations and land rights champions across the world are amplifying our collective power to demand for secure land rights for indigenous peoples and local communities. This campaign includes a particular call for recognition and protection of indigenous peoples including indigenous women, youth and persons with disabilities who put their lives at risk to defend their rights.

It is a difficult road ahead, but we believe that if we remain strong and collective we will achieve our common goals to create a just and sustainable world, which is worth living for our future generations.

1. Annual Report on Human Rights Defenders at Risk in 2016, Front Line Defenders: <https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/annual-report-human-rights-defenders-risk-2016>
2. AIPP and Asia Caucus Statement on "Future work of the Expert Mechanism, including focus on next annual study", 10th Session of the Expert Mechanism on the Rights of Indigenous Peoples 10 – 14 July 2017: <https://aippnet.org/aipp-asia-caucus-statement-future-work-expert-mechanism-including-focus-next-annual-study/>
3. See Petition to President Rodrigo Duterte by Women Against Tyranny: <https://www.change.org/p/president-rodrigo-roa-duterte-women-resist-tyranny-drop-all-trumped-up-charges-against-women-human-rights-defenders>

Gam Awungshi Shimray (Secretary General)

Asia Indigenous Peoples Pact
Asia Indigenous Peoples Pact
patricia@aippnet.org

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ တပ်ဘန်ဝန် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု အကြောင်းကိုလေ့လာခြင်း

photo : Nura (POINT)

“ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒေသခံများထိန်းသိမ်းထားသော နယ်မြေများစွာ ရှိပါသည်။ အစိုးရများကျင့်သုံးသော နည်းစနစ်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော နည်းစနစ်ဖြင့် ကျင့်သုံးနေသော ဒေသခံပြည်သူနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများရှိပါသည်။ ” ဟု ၂၀၁၀ခုနှစ်ထုတ် ကုလသမဂ္ဂဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းသုံးသပ်ချက် အစီရင်ခံစာတွင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပညာရှင်များသည် ဒေသခံ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ထိန်းသိမ်းမှုစနစ် မည်မျှကောင်းမွန်သည်ဟု ဖော်ပြသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အစိုးရသည် သစ်တောထိန်းသိမ်းရာတွင် ကာကွယ်တော၊ ထိန်းသိမ်းတော၊ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ ဘေးမဲ့တော စသည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ထိန်းသိမ်းမှုနည်းစနစ်သည် ပိုမိုများပါသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့နေရာများတွင် ဒေသခံများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့ဖြင့် ထိန်းသိမ်းသောနည်းစနစ်များသည် အစိုးရ၏ လမ်းစဉ်သည်သာလျှင် ကောင်းမွန်သည်ဟူသော ယူဆချက်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကို ခံနေရပါသည်။

ဆင်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ယခုလိုလုပ်သောကျွန်းကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်ဆီးမှုမရှိအောင် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မိမိတို့နယ်မြေကိုချစ်မြတ်နိုးစွာ စောင့်ရှောက်ထားသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာရှိပါပြီ။

တပ်ဘန်ဝန်လူမျိုးများပိုင်ဆိုင်သော ကွန်ရွန်ကျွန်းတွင် ရေချိုကန် ၁၀ကန်ရှိပါသည်။ ကန်ယန်ငန်ရေကန်(Kayangan)နှင့် ဘာရာကူဒါကန်(Barracuda)နှစ်ကန်ကိုသာ လည်ပတ်ခွင့်ပြုထားသည်။ ခရီးသွားဧည့်သည်များသည် ကန်သတ်ထားသော အချိန်တွင်းသာ လည်ပတ်ခွင့်ရပြီး၊ ညပိုင်းတည်းခိုခွင့် ပိတ်ပင်ထားပါသည်။ လူငယ်များသည် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းခြင်း၊ သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ခြင်း၊ ခရီးသွားဧည့်သည်များ၏ ကိစ္စအဝဝကို ဖြေရှင်းပေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းမှ ရရှိသောဝင်ငွေကို ရပ်ရွာပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ သာရေးနာရေး၊ လူမှုရေးကိစ္စများတွင် ပြန်လည်အသုံးပြုပါသည်။ ကျန်ရေကန်များသည် ဒေသခံများသာသွားနိုင်သော အထွတ်အမြတ်ထားသောရေကန်များနှင့် ငှက်သိုက်ရွာနိုင်သော နေရာများ၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များအတွက် ထိန်းသိမ်းထားသောရေကန်များဖြစ်သည်။ သစ်တောအရင်းအမြစ်အသုံးပြုမှုကို အိမ်သုံးအတွက်သာ ခွင့်ပြုထားပါသည်။ ငါးဖမ်းရာတွင်လည်း မိမိတို့၏ ရိုးရာနည်းဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။ မိမိတို့ထိန်းသိမ်းထားသောနယ်မြေများတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများသည် အဓိကစောင့်ကြည့်နေသူများဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမျိုးသမီးများသည် ဆေးဖက်ဝင်ပင်၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ထင်းစသည်များကို ရွာဖွေရန် အမျိုးသားများထက် တောများတွင် မကြာခဏ သွားတတ်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ရွာအဝင်ဝန်းကျင်တစ်လျှောက်တွင် ကလေးငယ်များစွာသည် ရွာအနီးအနားတစ်ဝိုက်ပင်လယ်ရေစပ်တွင် လျှောက်သွားနေသည်ကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသား၊ ဒေသခံများ၏ ထိန်းသိမ်းမှုစနစ်သည် အစိုးရများထက် ကောင်းမွန်သည်ဟုဆိုသော်လည်း လက်တွေ့တွင် အစိုးရများသည် ၎င်းတို့ကို အသိအမှတ်ပြုမှု အားနည်းနေသေးသည်။ အစိုးရအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်ရရှိရန်လည်း လွန်စွာခက်ခဲနေပါသေးသည်။ သို့သော်လည်း ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ တပ်ဘန်ဝန်လူမျိုးများ ပိုင်ဆိုင်သော ကွန်ရွန်ကျွန်းသည် အစိုးရအသိအမှတ်ပြု ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများ(ICCA)လက်မှတ်ကို ၂၀၀၄၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ရက်နေ့တွင် ရရှိပြီး၊ မိမိတို့၏ သစ်တော၊ မြေယာ၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့် ပိုင်ဆိုင်ထားပါသည်။

ကွန်ရွန်ကျွန်းသည် ခရီးသွားဧည့်သည်များကြား ရေပန်းစားလျက်ရှိသော ကျွန်းဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းသည် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ ပါလန်ဝန်ပြည်နယ်တွင်တည်ရှိပါသည်။ ကျွန်းတစ်လျှောက် မျှော်မဆုံး ထုံးကျောက်တောင်တန်းများ၊ ခရီးသွားဧည့်သည်များ၊ ဒေသခံ ငါးဖမ်းလှေများ၊ ညနေခင်းနေဝင်ဆည်းဆာများသည် ကွန်ရွန်ကျွန်းကို ရှုမညီအောင် အလှ

ကွန်ရွန်ကျွန်းနှင့် အမှတ်တရပုံရိပ်များ

နှစ်ပေါင်းများစွာ အေးချမ်းစွာနေထိုင်ခဲ့သော တပ်ဘန်ဝန် လူမျိုးစုအကြား ခရီးသွားလုပ်ငန်းချဲ့ထွင်မှု၊ ရွှေ့ပြောင်းငါးဖမ်းလုပ်သားများ များပြားလာမှု၊ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ နယ်မြေတိုးချဲ့ထွင်မှုများ သည် တပ်ဘန်ဝန်လူမျိုးများ၏ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုကို ခြိမ်းခြောက်လာ ပါသည်။ ယခုလို ချဲ့ထွင်မှုများသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်များ၊ မြေယာ များ၊ သစ်တောများကို ခြိမ်းခြောက်နေရုံမက သူတို့၏ ရိုးရာအရ စီမံ အုပ်ချုပ်မှုကိုလည်း ဂယက်ရိုက်ခတ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ နယ် မြေကို ကာကွယ်ရန် ၁၉၈၀ခုနှစ်ပိုင်းတွင် PAFIDဟုခေါ်သော အစိုးရ မဟုတ်သော ဒေသအဖွဲ့အစည်းအကူအညီဖြင့် ကွန်ရွန်ကျွန်းရှိ တပ်ဘန် ဝန်ဖောင်ဒေးရှင်း(Tagbanwa Foundation of Coron Island) ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၀ခုနှစ်တွင် ၎င်းဖောင်ဒေးရှင်းကြောင့် ကွန်ရွန်ကျွန်းသာမကဒေလီယန်(Delian)ကျွန်းအပါအဝင် ဧကပေါင်း ၁၇၂၉၇ဧကကျော်ကို အသိအမှတ်ပြုထားသော ဒေသခံများ၏ သစ် တော ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့် သဘောတူညီမှု (Community Forest Stewardship Agreement) တစ်ရပ်ကိုလည်း အကောင် အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။

ကုန်းမြေ၊ ရေပိုင်နက်အပါအဝင် ဧကပေါင်း ၄၉၄၂၁ဧက ကျော်ကို ဘိုးဘွားပိုင်နယ်မြေပိုင်ခွင့်လက်မှတ် (Ancestral Title) ရရှိခဲ့ပါသည်။ ခေတ်မှီနည်းပညာဖြင့်ရေးဆွဲထားသော မြေပုံ၊ စာရွက် စာတမ်းများနှင့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံဖြင့် ဘိုးဘွားပိုင် နယ်မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် (Ancestral Domain Title) ကို ၂၀၀၁ခုနှစ်တွင် ရခဲ့ပါသည်။ ၎င်းလက်မှတ်သည် ကျွန်းနှစ်ခု၏ စုပေါင်းအခွင့်အရေးကို ပေးသော လက်မှတ်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ခက်ခက်ခဲခဲရရှိခဲ့သော ကြောင့် တပ်ဘန်ဝန်လူမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို လေးစားလိုက်နာပြီး အောင်မြင်စွာစီမံခန့်ခွဲနိုင်သည် ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုကဲ့သို့ အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်သောကြောင့် နိုင်ငံတကာတွင် မိမိတို့၏ အတွေ့အကြုံများကို ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများ၊ အာဖရိက၊ အမေရိကန်စသော နိုင်ငံများသို့ သွားရောက်ဝေမျှခဲ့ကြ ပါသည်။

ယခုအချိန်တွင် ကွန်ရွန်ကျွန်းကို စီမံကိန်းခြိမ်းခြောက် နိုင်မှု အလားအလာနည်းပါးသွားပါပြီ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရ အသိအမှတ်ပြု ICCAsလက်မှတ်ရရှိသည်သာမက ဌာနေတိုင်းရင်းသား ဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြဌာန်းထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု များသည် တပ်ဘန်ဝန်လူမျိုးစုများ၏ ရိုးရာကျင့်ထုံးအချို့ကို ခြိမ်းခြောက် နေသော်လည်း သူတို့၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှု၊ ခေါင်းဆောင်များ၏ စကားကို လေးစားလိုက်နာမှုများသည် ICCAsကို ပိုမိုအားကောင်းစေ ပါသည်။

“ သစ်တောကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်း သားများနှင့် ဒေသခံများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော နယ်မြေများတွင် ရိုးရာဓလေ့ဖြင့် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု သည် အစိုးရများ၏ တင်းကျပ်သော စည်းကမ်းနှင့် ထိန်း သိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းထက် ပို၍ထိရောက်မှုရှိသည်”ဟု ၂၀၀၉ခုနှစ်ထုတ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်အစီရင်ခံစာတွင် နယ်ဆန် နှင့် ချိုမ်းဆစ်(၆)က ဖော်ပြထားပါသည်။

CBDကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း ယခုဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံကဲ့သို့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသော နယ်မြေများကို ICCAsအသိအမှတ် ပြုလက်မှတ်များ ထုတ်ပေးသင့်ပါကြောင်း လေ့လာတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

နူးရာ
ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

ပွင့် (စိုးရှာဝန်းကျင်မြင့်တင်ရေးအဖွဲ့)၏ လှုပ်ရှားမှုများ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် နည်းဥပဒေဆိုင်ရာ ဒုတိယအကြိမ်အလုပ်ရုံးဆွေးနွေးပွဲသို့ ပွင့်အဖွဲ့မှ တက်ရောက်ခဲ့စဉ်။(၂၆. ၆. ၂၀၁၇)

မြန်မာရက်ဒ်အပေါင်းအစီအစဉ်တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသူအမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုအတွက် အမျိုးသားအဆင့် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်သင်တန်းကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၂၇. ၇. ၂၀၁၇)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်မစ္စတာယန်ဟီးလီနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း(၁၄. ၇. ၂၀၁၇)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲအစီအစဉ်ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဖရန့်ခန်းမတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၈. ၈. ၂၀၁၇)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့ကို ရန်ကုန်အမျိုးသားကဇာတ်ရုံတွင်ပြုလုပ်စဉ်အဖွဲ့လိုက်မှတ်တမ်းတင်ရိုက်ကူးခြင်း။ (၉. ၈. ၂၀၁၇)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့သို့ တက်ရောက်ပါဝင်လာကြသော တိုင်းရင်းသားဝန်ကြီးများအား တွေ့ရစဉ်။ (၉. ၈. ၂၀၁၇)

GPSတိုင်းတာခြင်းအခြေခံသင်တန်းကို မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ်ရှိ ဘိုးဘောကျေးရွာအုပ်စုတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။
(၃၁. ၈. ၂၀၁၇)

မြေယာအခွင့်အရေးသင်တန်းအား မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ်ရှိ ဂုတ်ကြီးကျေးရွာတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။
(၂၆. ၉. ၂၀၁၇)

ကရုဏာစည်းလုံးညီညွတ်ရေးအသင်းမှ ဦးဆောင်၍ GIS သင်တန်းအမှတ်စဉ်(၁)ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ စိန်မေရီ churchတွင် ပွင့်မှ သင်တန်းပို့ချခဲ့စဉ်။ အဆိုပါသင်တန်းကို သာယာဝတီခရိုင်မှ သာယာသတီမြို့၊ မင်းလှမြို့၊ နုတလင်းမြို့နှင့် ပဲခူးခရိုင်မှ ပဲခူးမြို့၊ ကျောက်တံခါးမြို့တို့မှ တောအုပ်တောကောင်းများလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။ (၁၆. ၈. ၂၀၁၇)

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အထောက်အကူပြုရန် အတွေ့အကြုံများ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာ အာရှအဆင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ
(၄. ၈. ၂၀၁၇)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများ အပေါ်အခြေခံ သည့် သစ်တောဥပဒေမူဝါဒ အကြံပြုချက် မူကြမ်းဖော်ထုတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အလုပ် ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ City Golf Resort Hotelတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၈. ၉. ၂၀၁၇)

(၆)ကြိမ်မြောက်ကျင်းပသော သစ်တောပြုန်းတီးစေသော အချက်များနှင့် မဟာဗျူဟာနှင့်ဆိုင်သော နည်းပညာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဖွဲ့ အစည်းအဝေး။ (၁၃. ၉. ၂၀၁၇)

မဟာဗျူဟာမြောက်ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အား တိုင်းရင်းသားစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့များ ပါဝင်၍ ရန်ကုန်မြို့ရှိ Royal Golden Hotelတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၂၉. ၉. ၂၀၁၇)

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)၏ ၂၀၁၇ခုနှစ် အားသစ်လောင်းခရီးစဉ်အား ဝိယက်နမ်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့စဉ်။ (၂၂. ၉. ၂၀၁၇)

၂၃ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအရပ် ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ညှိနှိုင်းသော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ စိမ်းလန်းစိုပြေညာညှင် တွင်ပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၂. ၁၀. ၂၀၁၇)

ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ တပ်ဘန်ဝန်ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ နယ်မြေနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု ICCAsအကြောင်း သွားရောက်လေ့လာခဲ့စဉ်။ (၁၁. ၁၀. ၂၀၁၇)

“ မြန်မာ့ရက်(၆)အပေါင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသူ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ရေးနှင့် အချက်အလက်များ ကောက်ယူသည့် တွေ့ရှိချက်များ ပြန်လည်ဝေမျှခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ ” ကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ Royal Golden Hotel- တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၁၄. ၁၀. ၂၀၁၇)

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)နှင့် ကရုဏာစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးအသင်းမှ ဦးဆောင်၍ လူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနသင်တန်းPARကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ စိန်ပီတာစိန်ပေါလ် ဘုရားကျောင်းတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့စဉ်။ (၂၁. ၁၀. ၂၀၁၇)

လူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနစာတမ်းအား မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ်ရှိ ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ဒေသခံများနှင့် ပူးပေါင်းရေးဆွဲခဲ့စဉ်။ (၂၇. ၁၀. ၂၀၁၇)

လူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော သုတေသနစာတမ်းအား မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ်ရှိ မြေလတ်ကျေးရွာတွင် ဒေသခံများနှင့် ပူးပေါင်းရေးဆွဲခဲ့စဉ်။ (၂၇. ၁၀. ၂၀၁၇)

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ချူလာလောင်ကွန်းတက္ကသိုလ်မှ ကျောင်းသူကျောင်းသားများ ပွိုင့်သို့ လာရောက်လေ့လာစဉ်။ (၂၇. ၁၀. ၂၀၁၇)

ဂျာမဏီနိုင်ငံ ဘွန်းမြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော ၂၃ကြိမ်မြောက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ ညီလာခံသို့ ပွိုင့်အဖွဲ့မှ တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့စဉ်။ (၆. ၁၀. ၂၀၁၇)

ဖိလစ်ပိုင်တွင်ကျင်းပသော အာဆီယံပြည်သူ့ဖိုရမ်တွင်ပါဝင်ခဲ့စဉ်။ (၁၄. ၁၁. ၂၀၁၇)

“ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု” နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများမှ လေ့လာခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ မိကာဆာဟိုတယ်တွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ (၁၀. ၁၁. ၂၀၁၇)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့များအကြောင်း မှတ်တမ်းဦးထုတ်မှုကို မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ်ရှိ မြေလတ်ကျေးရွာ တွင် သွားရောက်ရိုက်ကူးစဉ်။ (၂၂. ၁၁. ၂၀၁၇)

မကွေးတိုင်း ငမဲမြို့နယ် ဘုံးဘောကျေးရွာအုပ်စုရှိ မြေလတ် ကျေးရွာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးတစ်ဦးအား Interview မှတ်တမ်းတင် ရိုက်ကူးစဉ်။ (၂၁. ၁၁. ၂၀၁၇)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများအပေါ်အခြေခံသည့် သစ်တောဥပဒေမူဝါဒအကြံပြုချက် မူကြမ်းဖော်ထုတ်ခြင်းဆိုင်ရာအစည်းအဝေးကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ Royal Golden Hotel တွင် ECDF နှင့် POINT မှ ပူးပေါင်းကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။ (၂၇. ၁၁. ၂၀၁၇)

သစ်တောကဏ္ဍဆိုင်ရာ မူဝါဒများ ပေါင်းစည်းညှိနှိုင်းခြင်းအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်မြို့ရှိ မိကာဆာဟိုတယ်တွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ (၂၈. ၁၁. ၂၀၁၇)

မြန်မာအစိုးရကွန်ရက်၏ (၆)ကြိမ်မြောက်တွေ့ဆုံပွဲကို ဘားအံမြို့တွင် ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့မှ တက်ရောက်ပါဝင်ခဲ့စဉ်။ (၁၄. ၁၂. ၂၀၁၇)

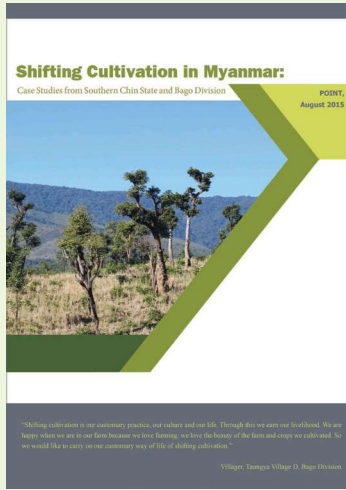
ပဲခူးတိုင်း ကျောက်တံခါးမြို့နယ်ရှိ ဆားပြင်ရွာ၏ မြေပုံအား သွားရောက်အပ်နှင်းပြီး ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့စဉ်။ (၁၃. ၁၂. ၂၀၁၇)

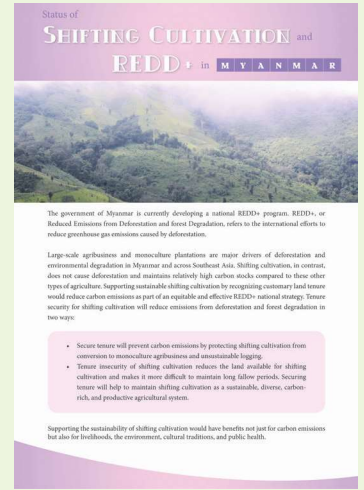
ပွိုင့် (ရိုးရှင်းကျင့်မြင့်တင်ရေးအဖွဲ့)မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ

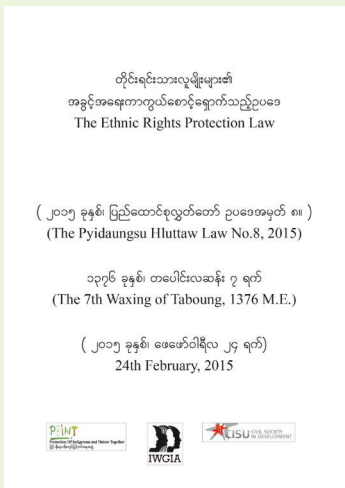
ပြန်လည်ပြောင်းရွှေ့ရေးစနစ်များ အကျဉ်းချုပ်
ရှောက်ထားသည့်နယ်မြေများ (ICCA)
အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၏ အကျဉ်းချုပ်

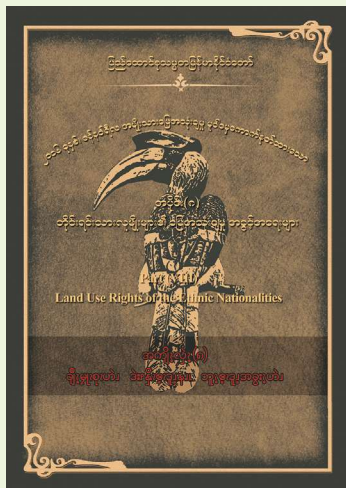
Shifting Cultivation in Myanmar:
Cause Studies From Southern Shan
State and Bago Division

Status of Shifting cultivation and
REDD+ in myanmar

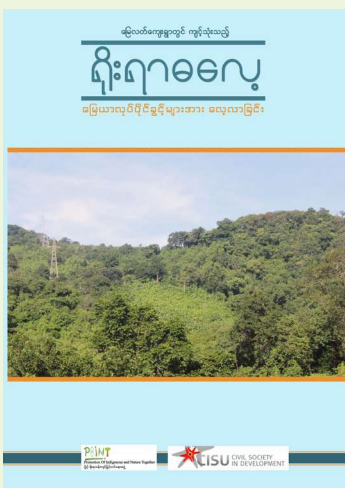
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏
အခွင့်အရေး
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ မြေအသုံးချမှု
အခွင့်အရေးများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနတိုင်းရင်းသားများနေ့
ဖြစ်ပေါ်လာပုံသမိုင်းအကျဉ်း

မြေလတ်ကျေးရွာတွင် ကျင့်သုံးသည့် ရိုးရာဓလေ့
မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအားလေ့လာခြင်း

ဆားပေါက်ကျေးရွာတွင် ကျင့်သုံးသည့် ရိုးရာဓလေ့
မြေယာလုပ်ပိုင်ခွင့်များအားလေ့လာခြင်း

ASFN briefing paper

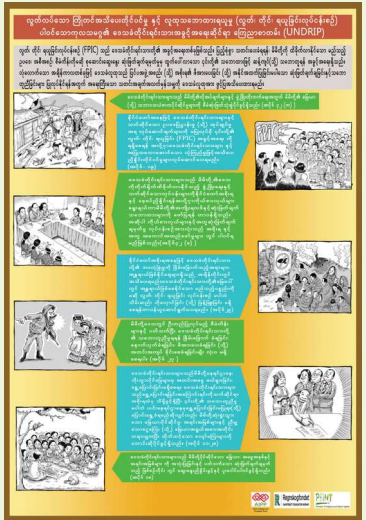
ပို့စတာများ

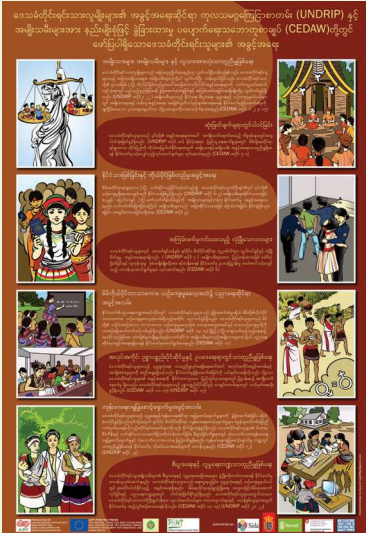
လယ်ယာ၊ နယ်မြေနှင့် သဘာဝ သယံဇာတပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ

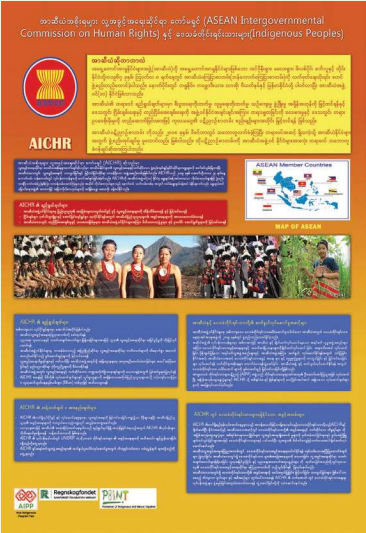
UNDRIP ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် နားလည်လက်ခံထားသော ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာပဏာမများ

လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေး တိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး (CEDAW)

အာဆီယံအစိုးရများ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင်နှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ

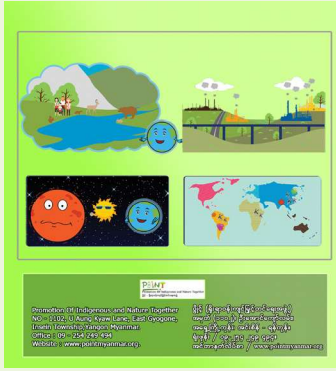

ဌာနေတိုင်းရင်းသားအမျိုးသမီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပံ့ပိုးမှုများ

ရုပ်ပြဗီဒီယို ဒီဗီဒီအခွေများ

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ စကားသံများ

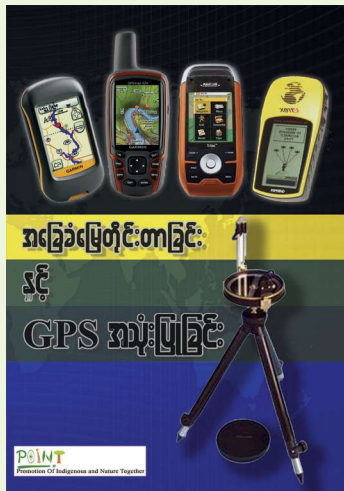

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းအကြောင်းတရားစောင့် (အရှိုဘာသာစကား၊ မြန်မာဘာသာစကား)

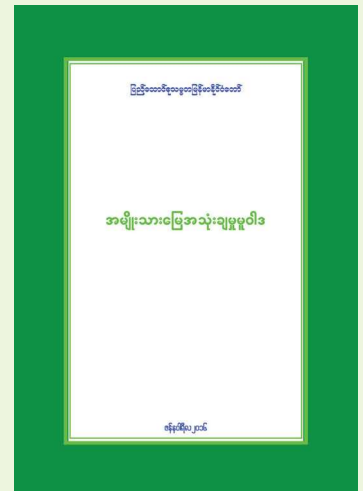

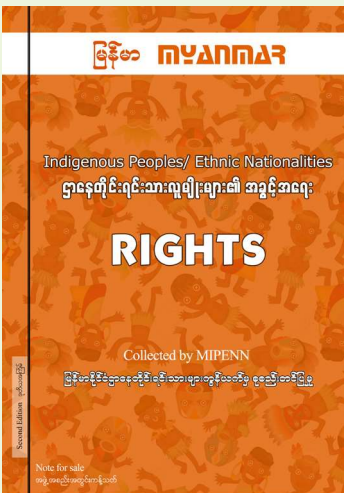
ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာနှင့် ရက်ဒါအပေါင်းဆိုင်ရာ အုပ်စုံဆွေးနွေးပွဲအကျဉ်းချုပ်

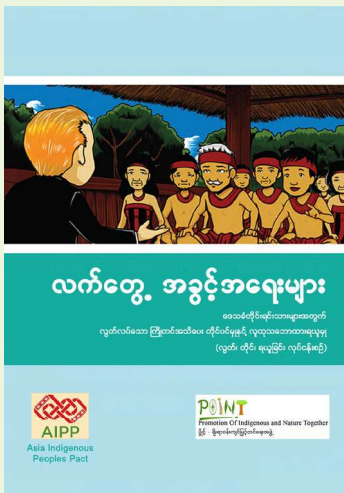
အခြေခံမြေတိုင်းတာခြင်းနှင့် GPS အသုံးပြုခြင်း

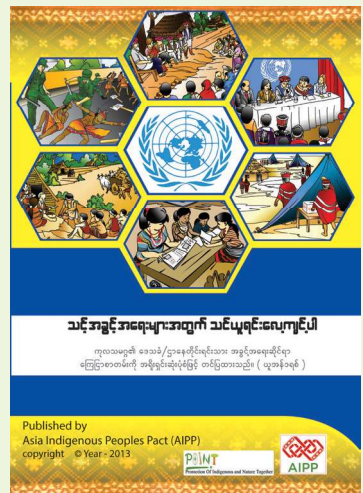
ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒ

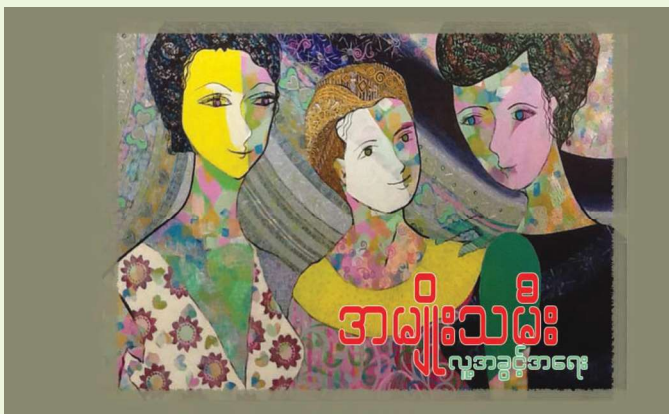
ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး

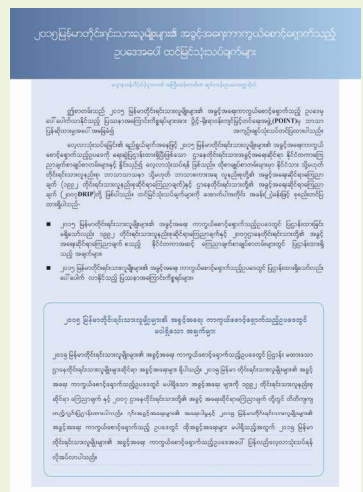
လက်တွေ့အခွင့်အရေးများ ကာတွန်းရုပ်ပြ

သင့်အခွင့်အရေးအတွက် သင်ယူရင်းလေ့ကျင့်ပါ

အမျိုးသမီးလူ့အခွင့်အရေးစာအုပ်

၂၀၁၅ မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကာတွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေအပေါ် ထင်မြင်ဆုံးသတ်ချက်များ

A THREATENED IDENTITY:

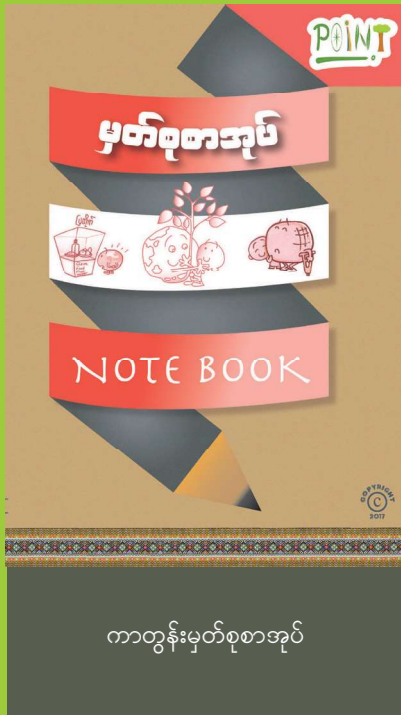
Social Structure and Traditional Leadership in Cho Chin Society before Christianity

Salai Myochit

Understands Myanmar's Development RESEARCH REPORT No. 02

A Threatened Identity: Social Structure and Traditional Leadership in Cho Chin Society before Christianity

ကတ္တုန်းမှတ်စုစာအုပ်

The National Biodiversity Strategy and Action Plan and Indigenous Peoples in Myanmar

The National Biodiversity Strategy and Action Plan (NSBAP) of Myanmar provides the national guiding framework for the conservation and sustainable management of biodiversity.

Myanmar's NSBAP is organized around the Aichi Biodiversity Targets, 20 global targets that were agreed upon at the 10th Conference of Parties (COP10) to the Convention on Biodiversity (CBD) in Nagoya, Japan, in 2010.

The CBD recognizes the unique value of the traditional knowledge and practices of indigenous people and local communities for conservation (in Article 8(j)) and for sustainable use of resources (in Article 10(c)) of the Convention.

1. The NSBAP can be downloaded in Burmese and English at: <https://www.biodiversityinternational.org/submit/submit/myanmar>
2. The Aichi Targets (2011-2020) were adopted in decision XX on part of the revised and updated Strategic Plan for Biodiversity.
3. Article 8(j) states that, "Subject to its national legislation, respect, promote and maintain knowledge, innovation and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovation and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovation and practices".
4. Article 10(c) states that "gender and encourage voluntary use of biological resources in accordance with traditional cultural practices that are compatible with conservation or sustainable use requirements".

The National Biodiversity Strategy and Action Plan and Indigenous Peoples in Myanmar

REDD+ and Women's Rights

Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD+) is an international initiative to fight climate change by protecting, sustainably managing and regenerating forests.

The Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation (MONREC) is leading the government initiative to develop a REDD+ national strategy that is suited to the current national context and in line with international commitments.

The Paris Agreement states that when taking action to address climate change, including REDD+, all parties should 'respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity'.

UNFCCC REDD+ Safeguards

In order to address the potential risks of REDD+, seven safeguards were included in the Cancun Agreement at the 10th Conference of Parties (COP10) held 2010. As a party to the UNFCCC, Myanmar is responsible for promoting and supporting these safeguards as it prepares for and implements REDD+.

Myanmar is also directed to establish a national safeguard information system (SIS) to track how it is addressing safeguards in policies, laws, and regulations, and how the safeguards are being respected and implemented in practice.

The safeguards are non-binding guidance to countries developing REDD+ national strategies, but donors and funding mechanisms may hesitate to support REDD+ in countries that are not promoting safeguards. REDD+ safeguards are also essential for developing a

REDD+ Safeguards in Myanmar

"Parties should when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity".

Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD+) is an international initiative to fight climate change by protecting, sustainably managing, and regenerating forests. REDD+ was established through negotiations of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) as a way to generate funding to help forests standing and sequestering carbon. REDD+ implementation includes both receiving policies and laws that drive deforestation and directly paying forest owners to incentivize them to protect or regenerate forests. A successful REDD+ program is effective at sequestering carbon, efficient at making use of funds for the greatest impact, and equitable in sharing the benefits as well as protecting the poor and marginalized from risk.

UNFCCC REDD+ Safeguards

In the Cancun Agreement, the safeguards for REDD+ are as follows:

When undertaking the activities referred to in paragraph 70 of this decision, the following safeguards should be promoted and supported:

(a) That actions complement or are consistent with the objectives of national forest programmes and relevant international conventions and agreements.

The most relevant international conventions are the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), UNFCCC, and the Convention on Biological Diversity (CBD). CEDAW commits countries to take steps to end discrimination of women in all forms and recognizes the rights of women including in politics, work, family life, health, property, and education. CEDAW also specifically recognizes the importance of women in rural development and the right of women to take part in policy discussions and rural development planning.

Myanmar's Climate Change Commitments and Indigenous Peoples' Rights

Myanmar is known for its cultural and biological diversity, with a long coastline, four river basins, and forests covering the vast center of the country and the mountainous regions along the borders it shares with India, China, Thailand, Laos, and Bangladesh. The country is known for its rich endowment of natural resources, including natural rubber forests, palm, mahoe, and oil and natural gas. Ethnic groups living in Myanmar include Karen, Kachin, Chin, Shan, Kayah, Mon, and many others. After decades of civil war, political and social instability, and international isolation, in recent years Myanmar has been undergoing a political and economic transition, including holding elections in 2015.

The government of Myanmar signed the Paris Agreement on 22nd April, 2016. Myanmar is currently developing a Nationally Determined Contribution (NDC), outlining its voluntary national target for mitigating climate change based on the Intended NDC (INDC) which was submitted at COP21 in 2015.

The following recommendations are based on a common finding that the indigenous peoples (IP) network Promote Indigenous and Nature Together (POINT) organized on 3 October 2017 with civil society and local community representatives from around the country:

NDC Development and Implementation

"Parties should when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity".

The Paris Agreement (COP21)

For equitable and effective implementation of Myanmar's NDC in line with the Paris Agreement:

- Include commitments in the NDC to recognize the rights of indigenous peoples and local communities, women, and other vulnerable or marginalized groups in all climate change mitigation and adaptation actions
- Ensure the full and effective participation of these groups, including indigenous peoples, local communities, and women, in the development and implementation of the NDC
- Establish a national-level platform for local communities and indigenous peoples to share knowledge, skills, and technology, to help shape the development and implementation of the NDC, and to coordinate with the equivalent UNFCCC international platform that was established at COP21.
- Coordinate targets, strategies, and mechanisms within the forest sector (including REDD+, EITI, and FLEGT), the energy sector, and across sectors.

REDD+ နှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် REDD+ ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုများ

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တတိတဝတ်များနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများ

မြင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

အမှတ် (၆၈၇)၊ ကြို့ကုန်း ဂလမ်း(တောင်)၊ အရှေ့ကြို့ကုန်း၊ အင်းစိန် - ရန်ကင်း။

ရုံးဖုန်း / ၀၉-၂၅၄ ၂၅၉ ၄၉၄

ဖေ့(စ်)ဘွတ်လိပ်စာ / <https://www.facebook.com/PromotionOfIndigenousandNatureTogether>

အင်တာနက်လိပ်စာ / www.pointmyanmar.org

အီးမေးလ် / point.org.mm@gmail.com